

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quibus Bulla prosit, & quas condiciones habere debeant. 2

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

PUNCTUM II.

Quibus Bulla proficit, & quas condiciones habere debeat.

1. Prodest pueris, & usu rationis carentibus.
2. Prodest omnibus fidelibus commorantibus, vel aliquo modo ad regna Hispania declinantibus.
3. Sumpta Bulla, esto, ad externa regna diuertat, vti potes illius privilegii excepto ciborum privilegio.
4. Hispani in exteris regnis commorantes sumere non possunt Bullam medio internuntio.
5. Requiritur Bulla suscepio.
6. Item, illius apud te retentio, sed non ex necessitate.
7. Item, nomen proprii scriptio.
8. Item exhibitio elemosina per te, vel per alium.
9. Ex turpiter, iustaque acquisitis sumpta Bulla prodest.
10. Qualiter Religiosi sumere Bullam possint, & debeat Pralatus licentiam concedere.
11. An Minores non sumpta Bulla illius privilegii fruuntur.
12. Prodest Bulla, etiam si excommunicatus accipias.
13. Item, etiam si accipias in statu peccati mortalis.

Bullam alicui prodesse, est, posse virtute illius indulgentiis, gratiis, privilegiis, & facultatibus *ibidem* contentis frui. Igitur bulla prodesse potest usu rationis carentibus, vti docuit Henricus, lib. 7. de indulgent. cap. 20. num. 8. Nam phrenetico, tempore interdictionis, virtute Bullae Sacramentum Extremae Vnctionis ministrari potest in mortis articulo, & Eucharistia, necnon ab excommunicatione absolutus, & plenaria indulgentia concedi. Pueris item prodest, vt tempore interdictionis decedentes cum quadam pompa, videlicet, cum Missa in gratiarum actionem in loco sacro sepeliantur. Vt autem Officii diuini intersint tempore interdictionis amentes, & pueri doli non capaces, Bulla non indigent: quia interdictionum humanam tantum, & rationalem assentientiam prohibet, vt bene alius relatis notauit Henricus, dicto c. 20. Suar. tom. 5. de censur. disp. 36. sect. 2. n. 7. & disp. 34. sect. 1. n. 34. At, si pueri doli capaces existant, vt factis intersint tempore interdictionis, bullae privilegio indigent, vti docuit Couarr. cap. Alma. 2. p. 4. n. 3. illar. 12. sicuti etiam indigent, vt tempore Quadragesimae ouis, & lactinia edere possint: & notauit Henricus in comment. lib. 2.

1. Secundo, bulla prodest non omnibus fidelibus totius mundi, sed illis duntaxat, siue seculares, siue regulares sint, qui in Hispaniarum regnis, & insulis adiacentibus, atque etiam Siciliae, & Siciliae consistunt, necnon & aliis exterarum nationum, qui in praedictis locis Hispaniarum Regi subiectis commorantur, vel etiam ad ea declinant, sicuti expressè habetur in Summario Hispano, ibi: *Primeramente su Santidad concede a todos los fieles Christianos de los dichos Reynos, y señoras, moradores, e habitantes en ellos, y a los que a ellos vinieren, en ellos se hallaren.* & tradit Henricus, cap. 2. n. 6. Acofta de Andrade in explicat. Bullae, q. 16. Gomez in Bullae, c. 3. n. 1. Villalob. dicto tr. 27. in tit. 2. Man. Bull. §. 1. n. 7.

2. Hinc inferitur, sumpta Bulla à commorante in praedictis regnis, tamen ad aliena regna diuertat, vti posse bulla, durante anno publicationis: quia est privilegium personale, quod personam comitatur, ex reg. Privilegiorum. de reg. iuris, in 6. & tradit Innocentius in cap. Volentes de privileg. in 6. in fine, §. 1. Ab hac tamen regula excipitur privilegium comedendi carnes ex consilio viri, quod Medici in diebus prohibitis, & vescendi pro libito ouis, & lactiniis, vti habetur in Bulla Latina, quae sic inquit: *Item, vt dicto anno durante in omnibus, & singulis regnis, insulis, locis, &c. (& non extra illa) carnis de consilio viri, quod Medici, temporibus ieiuniorum totius anni, etiam quadragesimalibus vesciat, pro eorum libito ouis, & lactiniis.* Et merito haec exceptio fit, ob periculum scandali vitandum. Hincque sumitur argumentum, reliqua omnia privilegia diuertentibus in alia regna concedi: quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis, vt bene Syluester verbo Alienatio: & colligitur ex cap. Dominus 32. quest. 7. & ibi Glossa, & tradit in praesenti Henricus, Andrade, & Villalob. loc. alleg.

3. Secundo fit, Hispanos in exteris regnis commorantes non posse vti bulla medio internuntio in Hispania suscepta, quia solum commorantibus in locis Hispaniae, vel ad ea diuertentibus bulla concessa est: est enim regionis privilegium, & ratione illius hominibus, qui in ea habitant, vel obiter adfunt. Atque ita notant Henricus, dicto cap. 20. Villalob. tractat. 27. in proxim. num. 4. Verum non desunt graues Doctores, Pater Bonaventura, Ioan. Chacon, Ioan. de Salas in manuscriptis, qui improbabile non reputant, bullam prodesse Hispanis extra Hispaniam existentibus, si alius pro ipsis bullam suscipiat, quia hanc principalis bullae est subditum pecuniarum factum nostro Regi pro expensis belli contra infideles. Quod

Ter. de Castro. Sum. Mor. Part. IV.

verò fiat personaliter, & praesentialiter in illis regnis, vel interposita persona, parum videtur referre. Sed displicet prorsus haec sententia, vt pote quae aduersa privilegii verbis, quae solum exprimunt habitantes in regnis Philippo subiectis, vel ad ea declinantes, alios non solum Hispani, sed exteri omnes frui bulla possent, si aliquis in Hispania bullam pro ipsis susciperet, quod credendum non est. Non enim est intentio Pontificis, vt noster Rex pecuniam ab illis accipiat, qui nec ratione domicilij, nec transeuntis habitationis illi subiciuntur.

4. Quoad condiciones verò, quas fruente bulla habere debent: Prima est, illius realis suscepio, per se, vel per alium: quia sic cauetur, tam in Bulla Latina, quam Hispana. Quare non sufficit, te habere animum illum sumendi, nec nomen scriptum apud depositarium, si bullam cum effectu non suscipias: & docuit Henricus, lib. 7. de indulgent. cap. 20. num. 5. Acofta quest. 12. Man. in expos. Bullae, §. 5. num. 2. Villalob. clausula 12. num. 12. Neque obstat in aliis privilegiis necessarium non esse scriptum bullae suscipere, vti docuit Syluester, verbo, Privilegium, quest. 14. & Armilla ibi, n. 10. At in hoc privilegio ea suscepio necessaria est ob verba illius expressa. Dixi, per se, vel per alium: quia, qui per alium sumit bullam, verè illam sumit, moraliter loquendo: neque enim haec suscepio ita personalis est, vt per alium fieri non possit, sicut tradit Cordub. lib. 5. q. 26. Henricus, lib. 7. cap. 20. num. 5. Suar. tom. 4. in 3. p. disp. 52. de indulgent. sect. 7. num. 5. Anton. Gom. pag. 1. num. 7. Villalob. dicta clausula 12. num. 22. Oportet autem, si bulla per alium accipiat, te incipio, vt illius acceptionem ratam habeas, alios indulgentiis, & privilegiis frui non posses, cum nequeas dici illam accepisse. Sic expressè Suar. Cordub. Villalob. supra. Non tamen requiritur, vt euidenter scias, alium accepisse, sufficit, si certus moraliter sis illius acceptionis, vti esse potes, si omnibus annis tempore publicationis tuus pater omnibus domesticis Bullam sumit, vel, si amicus fidelis fidem dedit de illa suscipienda: haec enim moralis certitudo prudentem operationem reddit. Atque ita tradit Henricus, l. 7. cap. 20. n. 3. & in comment. lib. 7. Villalob. clausula 12. n. 25. Quod si accepta à te bulla, amicus alteram tibi acceperit, si nomine tuo acceperit, vel illius acceptionem ratam habuisti, nequis alteri sumptam bullam applicare: quia tibi vtramque applicuisti. At, si Bullam tibi ab amico acceptam non acceperis, poteris eam alteri, vel gratis, vel sub eadem stipe concedere: quia ea bulla nullus est, cum à nemine sit acceptata, ac proinde nomine Commissarij eam alteri concedis. Neque praesumendum est, Pontificem, & Commissarium velle fideles grauate plurimum bullarum sumptione, cum vna sufficiat. Neque ab hac transmissione impeditis, tamen si nomen tuum in bulla sumpta ab amico scriptum sit: quia facilè deleri potest, & nomen illius, cui bulla porrigitur, scribi. Praeterquam quod nomen inscriptionis, vt statim dicemus, necessaria non est. Sic notauit Henricus, lib. 7. cap. 20. num. 5. Villalob. clausula 12. n. 23. Neque obinde censendus es deprauare, vel mutare Litteras apostolicas, sed quod ex ignorantia, & bona fide ab amico, vel Commissario factum est, corrigere, vti aduertunt Henricus, & Villalob. supra.

5. Secundo, requirunt aliqui, vt susceptam bullam apud te retineas: nam bulla eodem tenore exposulatur suscepio, nem, & retentionem. Inquit enim bulla Latina Summarium hoc: *Qui huiusmodi gratiarum participes esse voluerint, recipiant, & retineant.* Et Commissarius in bulla Hispana in haec verba erumpit: *Declaramos que los que la tomaren, ayan de recibir, y guardar este sumario, y Bulla queua impresa de modo, y sellado de nuestro sello, porque de otra manera non ganaua la dicha Bulla, ni gratias della.* Censetur autem sufficere apud te Summarium retinere, si apud amicum habeas: quia ipse nomen tuo habet. Verum probabile satis censo cum Henricus, plures referente l. 7. cap. 20. n. 3. Acofta q. 12. §. Secundo requiritur, Anton. Gomez ad vndecimam clausulam, n. 14. Villalob. clausula 12. n. 24. solum retentionem instantaneam, non continuam, & perseverantem necessariam esse, seu illam retentionem, quae necessaria fuerit, ne bulla ad manus depositarij redeat. Quare, si semel suscepta bulla, & in tuam translata potestatem percat, maxime absque culpa, non obinde privilegii, & gratiis illius priuatis: quia credendum est, Pontificem, & Commissarium solum velle, vt è potestate depositarij in tuam potestatem transeat, siue postea percat, siue non: quia bullis apud depositarium relictis, multa fraudes olim exercebantur, idcoque aduertit Emman. Rodrig. §. 12. n. 17. in instrum. Cruciat. §. 10. praecipit fuisse receptoribus, & collectoribus sub poena 30. aureorum, & inhabilitatis ad quoduis Cruciat. manus, vt bullam semel datam, nec repetant, nec recipiant.

6. Tertiò, videtur necessarium nomen proprium in bulla scribi: quia sic cauetur in bulla Hispana illis verbis: *Escribo en ella vuestro nombre.* idcoque receptoribus sub poena excommunicationis praecipitur, vt nomen capientium in bulla scribant. Ceterum, est hoc ex conuenientia faciendum sit, sed non ex necessitate ad valorem bullae: quia in bulla Latina haec conditio non exigitur, & Hispana eam non postulat, vt necessariam conditionem, sed refert, quod communiter fit, dicens:

Y por quanto vde N. dñs los reales, epy tomasteis esta Bala escrito en ella vuestro nombre.

8. Quarto opus est, vt eleemosynam signatam soluas per te, vel per alium, vel obligationem soluendi facias: quia hæc solutio æquiualeat. Neque his obstat, quod depositarius gratis tibi bullam concedere non possit, potest vtrique, quia tunc ipse subit obligationem soluendi. Atque ita tradunt Henrici. *dicto cap. 20. num. 5. Villalob. clausul. 12. n. 26.* Quod si accipias, absque animo soluendi, non tibi proderit: quia est priuilegium sub conditione huius subsidij temporalis concessum, vt bene notauit Man. Rodrig. *addit. ad §. 1. sua exposit. Bull. numer. 15.* Quemadmodum non prodest, si ex alienis, quorum nec dominium, nec vsum habes, ea suscipias, quia eo casu nihil dominas, ideoque in bulla dicitur: *Si de suis bienes liberalmente contribuyeren con la limosna infra escrita.* &c. & ita tenet Man. Rodrig. *in addit. ad Cruciat. §. 1. n. 15. Villalob. clausul. 4. n. 3. Acosta. quest. 12. Anton. Gom. ad 11. clausul. n. 8. & probat ex text. in cap. Non est putanda. 1. q. 1. vbi, qui ea intentione accipit, vt bene dispenset, potius grauat, quam iuuatur: nam hostiæ impiorum abominabiles sunt Domino.*

9. Hinc tamen ne inferas, Bullam non prodesse meretrici illam ex turpiter acquisitis fumentis, vel iudici ex acquisitis ob iniustam sententiam, vel assassino ob homicidium patratum: quia esto hi turpiter acquisierint, non tamen iniuste, ideoque acquisitorum dominium, & vsum habent, ac proinde illorum donationem facere possunt. Sic Villalob. *dict. tract. 27. clausul. 4. n. 4.* Quinimo ex iniuste acquisitis, qualia sunt ex contractu usurario, vel ex furo, & rapina, si tamen ita propriis permixta sint, vt ratione mixtionis illorum dominium acquiras cum obligatione restituendi, si Bullam sumas, tibi proderit: quia sumis ex propriis, tamen si illicite, si aliunde non habeas, quo restituas, & creditoribus satisfacias.

10. Superest dicendum de religiosis, qui nullius pecuniæ dominium habent, nec vsum, nisi ex superioris voluntate, qui contradicente superiore non videntur posse bullam sumere, vt illis prodest. Quia in re certum est, ex bonis Conuentus superiore in consilio non posse Religiosum sumere Bullam: quia sumeret ex alienis, neque superior obligatus est consentire susceptioni: quia esto sit opus pium: non tenetur in omnia opera pia arbitrio subditorum bona conuentus expendere: sed in ea tantum, quæ sibi placitum fuerit. Verum, si religiosus pecuniam habet, quam ex superiorum licentia in propriis vsum expendere possit, poterit ex ipsa bullam sumere, quia est vsum satis sibi commodus. Quod verum credo, etiam si prelati pro suscipienda bulla illius pecuniæ vsum prohibuerit: quia inique prohibet, cum in alios vsum minus commodos, & honestos concedat, & Pontifex supremus religiosorum prelati, ne hæc iniquitates locum habeant, præsumitur licentiam concedere. Illud certum, si ab amico suscipiat bulla religioso tradenda: debere prelatum consentire, vt religiosus illam suscipiat, alias Pontifex censetur negationem emendare. Sic tradit Acosta *in explicat. Cruciat. q. 106. Villalob. clausul. 12. n. 26.* Subiungit autem n. 28. ex Rodrig. *in addit. §. 9. num. 6.* posse prelatum vsum bullæ in vna, vel alia facultate limitare, iuxta id, quod habetur in *Compend. priuileg. Societatis Iesæ, verbo Gratia. §. 2.* Sed hæc doctrina grauem parit difficultatem inferius examinandam. Prælati namque propria autoritate limitare non potest Pontificis concessionem, vt potest quo est inferior, sed necessario hanc potestatem habere debet ab ipso Pontifice. Superest autem examinare an per nouam bullæ concessionem, & per suspensionem Commissarij omnium facultatum, quæ vsum bullæ obstant ea facultas suspendatur: nam si suspenditur, nequit prelati eam facere limitationem.

11. Denique subiungit Villalob. *d. clausul. 12. n. 30. ex Cordab. in ann. ad Compend. verb. Cruciatæ, §. 5.* Minores, non suscepta bulla, illorum priuilegijs sui posse ex concessionem Pauli III viua vocis oraculo facta. 2. Junij, 1533. dummodo sacerdotes loco eleemosynæ duo sacra faciant, religiosi clerici bis psalmos penitentiales recitent, laici vero dicentes *Pater noster, & Ave Maria.* Verum esto, hoc pie factum sit, dubito maxime an post Pauli III prædicta concessio vigorem habeat, tum ob reuocationem, seu suspensionem omnium facultatū, & priuilegiorum, quam Pontifex, & Commissarius facit omnibus illis, qui Bullam non sumplerint: tum quia Religiosis aliorum Ordinum idem priuilegium esset concessum per viam communicationis, qua ferè omnes religiones inter se gaudent: quod sine dubio cederet in graue expeditionis Bullæ detrimentum. Non igitur prodesse potest vllis religiosis, etiam Minoribus, bulla, nisi de facto eam suscipiant. Neque est leue signum huius veritatis, quod nullus alius Doctor præter Cordubam, eam potestatem religiosis concedit, quæ si esset secura & a reliquis bullæ expositibus admitteretur.

12. Quinto, requirunt aliqui, ne excommunicatus existas, cum bullam suscipis, eò quod rescriptum, seu litteræ apostolicæ ab excommunicato impetratæ super alio articulo, quam excommunicationis non valent, vt ex cap. 1. de rescript. in 6. docent Syluest. verbo, *Rescriptum, q. 2. Angel. ibi, & verbo,*

Excommunicatio, vlt. §. 14. Nauar. cap. 27. num. 22. & seqq. Sed immerito hæc conditio expostulatur: quia tu non impetras, non bullam à Pontifice: sed Rex Philippus impetrat, tam in tui fauorem, quam in fauorem suorum regnorum, & totius Christiani populi per subsidium Bullæ defendendi, & dilatandi: ideoque tibi excommunicatio proderit, vt ab excommunicatione absoluaris; tum, vt frui possis alijs priuilegijs, quæ cum excommunicatione non pugnant. Quare, si vera esset opinio Nauar. c. 27. n. 18. excommunicatum contritum posse indulgentijs, & alijs, Ecclesiæ suffragijs sui proteris indulgentijs ibidem concessas obtinere: tamen si excommunicatus susceperis, dummodo contritus sis. Nec mirum est, in hoc euentu apostolicas Litteras excommunicato prodesse: nam in multis casibus Litteræ apostolicæ impetratæ ab excommunicato valent, vt notat Geminian. *dicto cap. 1. de rescriptis in 6. & Angel. verbo rescriptum §. 1.* Atque ita valere Bullam in excommunicatione suscepram, docuit, Man. Rod. *in addit. ad Cruciat. §. 1. n. 10. Villalob. in proemio, n. 6.*

13. Sexto, Caiet. tractat. 10. de indulgent. cap. 2. & tract. 15. cap. 9. & 10. expostulat, vt indulgentias Bullæ consequi possis, gratiam tempore, quo bullam sumis. Mouetur ex eo, quod existimat, omnia opera ad consecutionem indulgentiæ requisita præstanda esse ab homine iusto: quam doctrinam tract. præcedenti non probamus: sed potius asserimus sufficere, vt tempore, quo indulgentiam concedenda sit, homo in gratia existat. Quinimo hic est vnus ex præcipuis finibus concedendi bullam, vt si forte suscipiens peccatis grauetur, possit mediante bulla à peccatis absolui, & gratiam Dei obtinere, & indulgentias consequi. Non igitur est necessarium existere in gratia, cum bullam suscipis. Atque ita docent Henrici. *lib. 7. c. 9. num. 7. Acosta in Bull. quest. 15. Villalob. d. tract. 27. in proemio, num. 5.*

PUNCTVM III.

De tempore, quo Bulla Cruciatæ fumentibus prodest.

1. Tempus est annus publicationis.
2. Quando finiatur annus.
3. Proponitur quedam obiectio pro maiori præcedenti doctrina declaratione.
4. Priuilegium Bullæ perueniat, tamen si Pontifex, & commissarius de vita decedant.
5. Non reuocatur ob publicationem Bullæ Cœna.
6. Finito anno publicationis cessant omnia priuilegia.

1. **E**ti verum sit, antiquitas Cruciatam concedi sine limitatione temporis, & postmodum ad duos annos extendi: at in præfenti restricta est ad vnum annum computandum à die publicationis illius loci, in quo bulla sumpta est, vt habetur expressè in *Summario*, ibi: *Item, concede su Santidad à todos los Jofredichos, que durante el dicho año, que corre desde el dia de la publication desta Bula en cada lugar, &c.* Quare non est computandus annus à die publicationis illius loci, in quo residet, vel à die publicationis in Ecclesia cathedrali, sed à die publicationis loci, in quo Bullam suscipis, vt bene notatur Vega *cap. 43. casu 9. Henrici lib. 7. c. 20. n. 1. Villalobos 1. t. summ. tract. 27. clausul. 4. num. 7. Ioann. Sanch. in disp. select. disp. 55. n. 8.*

2. Sed, quando hic annus finiatur, non constat inter Doctores. Nam aliqui existimant, finiendum esse, sicuti annum naturalem, & vulgarem, qui constat 365. diebus, & anno bissextili 366. Alijs probabilius placet, motu Ecclesiastico esse finiendum, nempe, ab vna publicatione loci, in quo sumpta est bulla, vsque ad sequentem publicationem; tamen si aliquot dies post annum naturalem finitum secunda publicatio fiat: quia toto eo tempore pro anno Ecclesiastico reputatur, sicuti in præcepto Communionis contingit ex benigna Pontificis, & Commissarij mentis interpretatione. Sic pluribus firmat Henrici. *lib. 7. de indulg. c. 20. n. 2. Villalob. d. tract. 27. clausul. 4. n. 8. Ioann. Sanch. disp. 55. select. n. 2.* Quod si de facto sequens publicatio non expectetur, vel animo careas sumendi Bullam non tibi licebit vltra annum vulgarem, & naturalem bullam extendere, vt de se constat. Quinimo addit Ioann. Sanch. *disp. 55. select. n. 9.* computandum esse annum à die publicationis illius loci, in quo sumpta est bulla, vsque ad sequentem publicationem illius loci in quo de facto te inuenis, quando sequens bulla promulgatur; tamen si aliquot dies, vel menses hæc secunda publicatio posterior fiat. Vnde, si Matrivi existens accepit bullam, quæ primo die Aduentus anni 1630. fuit publicata, & profectus est Hispaniam, vbi in Septuagesima publicatio fit, affirmat prædictus Author extendi tibi bullam vsque ad Septuagesimam anni 1631. ex præsumpta voluntate Pontificis, ne cogaris Matritum redire ad accipiendum nouam bullam, vel duobus mensibus bulla carere absque tua culpa. Quod pie dictum est.